

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ДИДАКТИКИ
ІМЕНІ ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО

FOLIA COMENIANA
*ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ
ЛАБОРАТОРІЇ ДИДАКТИКИ ІМЕНІ
ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО*

**РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ТА
ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В
ОСВІТІ: ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали Міжнародної
науково-практичної конференції
13-14 жовтня 2016 року**

**Умань
2016**

Головний редактор та відповідальний за випуск:

Муковіз О.П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкового навчання, завідувач Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Яна Амоса Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Редакційна колегія:

Безлюдний О.І. – доктор педагогічних наук, професор, ректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Сокирська В.В. – кандидат історичних наук, доцент, проректор з наукової роботи міжнародного співробітництва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Якимчук Б.А. – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Коберник Г.І. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії початкового навчання, директор Науково-методичного центру інноваційних освітніх технологій Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Комар О.А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі, завідувач лабораторії «Проблеми сільської початкової школи» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Макарчук В.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Моцик Р.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Бахмат Н.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методик дошкільної і початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Максимук Л. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Брестського державного університету імені А.С. Пушкіна.

Рецензенти:

Миколайчак Александр – доктор габілітований, професор Вищої школи професійної освіти м. Лешно;

Пащенко Д.І. – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 2 від 29 вересня 2016 р.)

Д 44 Розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті: здобутки, проблеми, перспективи Міжнародної науково-практичної конференції, м. Умань, 13-14 жовтня 2016 року // FOLIA COMENIANA : Вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я.А. / гол. ред. Муковіз О. П. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 157 с.

До збірника увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті: здобутки, проблеми, перспективи», яка відбулася в Уманському державному педагогічному університету імені Павла Тичини 13-14 жовтня 2016 року. Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямкам роботи конференції: історичні аспекти становлення та розвитку педагогічної освіти і науки; сучасні особливості навчання і виховання у закладах дошкільної, середньої, вищої та післядипломної освіти; модернізація навчального процесу у закладах дошкільної, середньої, вищої та післядипломної освіти; організація навчального процесу у сільській школі; виховні аспекти сучасної педагогічної науки.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Станіслава Зайцева,
аспірант кафедри журналістики та філології
Сумський державний університет, Україна

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВНЗ – ВИМОГА ЧАСУ

Актуальність обраної теми зумовлена багатогранністю поняття «інновація», про що свідчить аналіз останніх досліджень і публікацій. Унікальність цього поняття викликала і продовжує викликати інтерес до нього різних наук, що з одного боку сприяло появі великої кількості визначень, а з іншого – ускладнило розуміння його суті. Відтак, «інновація» є міжгалузеву категорією, яка постійно зазнає трансформації та модифікації. Інновації торкаються усіх сфер життєдіяльності суспільства, отже, не можуть не впливати на національну систему вищої освіти. Проте, вважаємо питання інноваційного розвитку ВНЗ сьогодення як ніколи потребує уваги науковців. Мета нашого дослідження – з'ясувати стан вивчення наукової проблеми інноваційного розвитку сучасних ВНЗ.

За останні роки поняття «інновація», міцно укорінилися в науковому обігу. У загальному значенні інновацію розуміють як щось нове. Проте, попри чисельні наукові розвідки та дослідження поняття «інновація» не має єдиного наукового тлумачення, його пов'язують з такими категоріями як «нововведення», «новація», «відкриття», «винахід» тощо. Термін «інновація» дослівно від лат. «innovatio» (корінь nova) – означає «новий», з англ. «innovation» – префікс in означає «в» або «введення», звідси – нововведення. Вважається, що ґрунтовного вивчення термін «інновація» набув на початку ХХ ст. здебільшого в економічному руслі. Саме в економічній думці розуміння терміну «інновація» набуло найбільш складного та розгалуженого визначення, налічується низка теорій інновацій. «Інновація» як науковий термін вперше була вжита в науковому обігу австрійсько-американським економістом Й. Шумпетером, автором «класичної теорії інновацій» та так званих «нових комбінацій».

Нині значення інновацій для держави, розробка інноваційної моделі розвитку України, її інноваційний потенціал досліджують В. Александрова, О. Амоші, В. Євтушевський, С. Ілляшенко, М. Пашута, С. Пирожкова, Л. Федулова та ін. Питанню інноваційного розвитку вищої освіти України, зокрема реформуванню системи освіти присвячені праці А. Бірюкова, М. Волинської, М. Девяткіної, В. Кременя, В. Лазарева, Н. Лапіна, Т. Мірошнікової, А. Олійника, О. Навродського, В. Нечаєва, С. Ніколаєнка, Ю. Петрової та ін. Сутність освітніх інновацій розглядається у роботах В. Бикова, Н. Борисової, Р. Вернидуба, І. Підласого, О. Савченка, А. Хуторського, Л. Яковенко, М. Ярмаченка та ін. Питання управління закладами освіти досліджено у працях Г. Єльнікової, Ю. Конаржевського, І. Курдюмової, В. Лазарева, В. Маслова, В. Симонова та ін., зокрема впровадження змін у діяльність закладів освіти вивчається у працях В. Беспалька, В. Руст, М. Петрі, М. Поташник. Процес підготовки педагогічних кадрів до інноваційної діяльності висвітлено у роботах О. Мещанінова, О. Пехоти, В. О. Сластьоніна, В. Яковлева. Проблеми організації інноваційної діяльності ВНЗ торкалися О. Владіміров, Г. Добров, С. Єрохін, Г. Клімова, Т. Корольова, І. Котова, В. Кремень, А. Костін, Т. Павлова, Л. Пшенична, Л. Романкова, А. Харківська та ін.

Так сьогодні, ВНЗ як заклади освіти виступають конкуруючими суб'єктами на ринку освітніх послуг поряд з підприємствами та організаціями. Питання позиціонування на ринку освітніх послуг досить гостро пов'язано з соціальними процесами у суспільстві, демографією, появою нових закладів освіти – коледжів, інститутів, академій, університетів державної, приватної форми власності, реформуванням української системи освіти у зв'язку із входженням до європейського освітянського простору, переходом на принципи інноваційної педагогіки та професійний менеджмент в організаційній та управлінській діяльності ВНЗ та ін. Зрозуміло, що поява міжнародних рейтингів визначення успішності ВНЗ таких як «Academic Ranking of World Universities», «The World University Ranking», «QS

World University Rankings», «Ranking Web of World Universities» та наукометричних баз даних відкритого доступу Scopus, Російський індекс наукового цитування, Web of Science, Google Scholar, Index Copernicus активізують інноваційну діяльність українських ВНЗ сьогодні.

Відтак Закон України «Про інноваційну діяльність» інноваційною визначає діяльність, що «...спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [5, ст. 1]. До суб'єктів інноваційної діяльності належать «фізичні і (або) юридичні особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів» [5, Ст. 5]. Тому сьогодні ВНЗ – це суб'єкт інноваційних відносин, який у своїй професійній, навчальній та громадській діяльності окрім освітньої діяльності проваде наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність. Так, у Законі України «Про вищу освіту» визначено, що «...інноваційна діяльність у ВНЗ є невід'ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. Провадження наукової і науково-технічної діяльності університетами, академіями, інститутами є обов'язковим» [4, ст. 65]. Основною метою такої діяльності у ВНЗ є «здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу» [5, ст. 65].

Таким чином, інноваційна діяльність ВНЗ полягає у виконанні низки завдань, що направлені на: покращення якості освіти; виконання фундаментальних і прикладних досліджень; створення нових інтелектуальних або наукомістких освітніх технологій, підручників, посібників, обладнання; застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки фахівців з вищою освітою; пошук джерел фінансування для ВНЗ; формування сучасного наукового кадрового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових розробок; створення інноваційної інфраструктури та забезпечення її діяльності; вдосконалення трудових мотивацій.

Отже, щоб провадити успішну інноваційну діяльність ВНЗ повинен мати низку ресурсів як матеріальні, так і нематеріальні, трудові, інтелектуальні та інші ресурси, тобто мати певний інноваційний потенціал. Проте, інноваційна діяльність ВНЗ являє собою не лише освітню функцію, ВНЗ є суб'єктом різних видів діяльності як освітньої, так і неосвітньої – наукової, управлінської, організаційної, маркетингової, комунікаційної, що потребує подальшого наукового дослідження.

Список використаних джерел

1. Владимиров А. И. Об инновационной деятельности вуза [Электронный ресурс] / А. И. Владимиров. – Москва : ООО «Издательский дом Недра», 2012. – 72 с. – Режим доступа : <http://edu.vspu.ru/doc/groups/102/64/Vladimirov-AI.pdf>. – Дата доступа : 14.06.2016.
2. Инновационная политика высшего учебного заведения / [Девяткина М.А., Мирошникова Т.А., Петрова Ю.И. и др.] под ред. Р.Н.Федосовой. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2006. – 178 с.
3. Клімова Г. П. Формування інноваційного клімату у ВНЗ [Електронний ресурс] / Г. П. Клімова // Право та інновації. – Харків : Вид-во НЮУ ім. Я. Мудрого, 2013. – № 4. – Режим доступу : <http://dSPACE.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/5942/1/Klimova.pdf>. – Дата доступу : 10.05.2016. – Заголовок з екрана.
4. Про вищу освіту. Закон України : станом на 1 лип. 2014 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2016. – № 22. – Ст. 2004. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Дата доступу : 01.06.2016.

5. Про інноваційну діяльність. Закон України : станом на 16 жовтня (рік) р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2016. – № 36. – Ст. 266. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>. – Дата доступу : 02.06.2016.